

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion Philostorgiu Kai Theodōru

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

XVIII. De Ambrosii Episcopi in loquendo libertate; & de pietate Imperatoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

CAP. XIX.

De Ambrosii Episcopi in loquendo libertate, & de pietate Imperatoris.

Hanc miserandam calamitatem cum audisset Ambrosius, is cujus antea sepe mentionem feci, Imperatori Mediolanum ingresse, ac more solito ad Ecclesiam venienti, obviam processit extra vestibulum, & à sacri liminis ingressu cum prohibuit his verbis; Ignoras ut puto, Imperator, perpetrata abs te cædis gravitatem, & furore am fedato, nondum ratio scelus, quod amissum est intellexit. Obstat enim fortasse Imperialis potentia, quo minus peccatum agnoscas, & rationi tenebras ostendit licentia. Naturam tamen spectare oportet, quæ caduca mortique obnoxia est; & primitivum pulverem, ex quo orti sumus, & in quem resolvimur. Nec purpure splendore deceptus, corporis quod sub illa tegitur, infirmitatem ignorare debes. Eiusdem tecum naturæ hominibus imperas, imo etiam conservis, ô Imperator. Unus quippe est, omnium Dominus atque Imperator, is qui universa condidit. Quibus igitur oculis templum communis Domini adspecturus es? Quibus pedibus sanctum solum calcaturus? Quomodo manus extensus es, injuste cæcorum sanguine adhuc stillantibus? Quomodo sacrosanctum Domini corpus ejusmodi manibus excepturus es? Quomodo pretiosum sanguinem admoturus es ori tuo, qui verbo furoris tui tot hominum sanguinem injuste effudisti. Abscede igitur, nec posterioribus factis prius peccatum augere velis. Accipe vinculum, quod Deus omnium Dominus sursum suffragio suo comprobatur. Medicabile enim est, & sanitatis restituendæ vim habet. His verbis obtemperans Imperator? Divinis quippe innutritus oraculis, probe norat, quæ sacerdotum, & quæ Imperatorum propria essent officia: flens ac gemens revertus est in palatium. Longo post tempore elapso: octo enim menses excefferant: Servatoris nostri natalis dies advenit. Imperator interim sedebat in palatio, magnam vim effundens lachrymarum. Id cum animadvertisset Rufinus, qui tunc erat Magister officiorum, magnaue loquendi pollebat libertate; ut maxime familiaris, ad Principem accedit, & lachrymarum causam sciscitatur. Ille acerbius inge-

A

Κεφ. ιθ'.

Περί τῆς ἀμβροσίου Ἐπισκοπικῆς παρρησίας, καὶ τῆς βασιλικῆς ὑπευθείας.

Τὸν τῶν μαθῶν τῶν ὀδύρμητον γέμιστον συμφορῶν ἀμβρόσιον ἐκείνον, ὁ Φικὸρδρον εἰς τὴν μέδον λανον τὸν βασιλέα, καὶ σωθήτως εἰς τὸν θεὸν εἰσελθεῖν βεληθέντα νεῶν, ὑπονήσας ἐξῆς τῶν παρορθύρων, ἐπιπένηται τῶν ἱερέων παρορθύρων τοιᾶδέ λεγῶν ἐκάλυψεν· ἔδει οἰδᾶ αἰῶς ἐσομένη ὡ βασιλεῦ, τῆς εἰργασμένης μιαιφονίας τῆς μέγιστης, ἔδει μὲν τῶν τῆς θυμῆ παύλαι ὀλογοισμὸς ἐπέγνω τὸ τολμηθέν. ἔδει εἶ γὰρ ἱερέων τῆ βασιλείας ἢ δυναστείας, ἐπιπένηται τῶν μαθῶν, ἀλλ' ἐπιπένηται ἢ ἐξουσία τῶν ἱερέων γισμῶ. καὶ ἱερέων τοῖς εἰδέναι τῶν φύσιν, καὶ τῶν ταύτης ἐπιπένηται τε καὶ διαρρέον, καὶ τὸν παρορθύρων χῆν ἐξ ἑ γεγόναμεν, καὶ εἰς ὃν διπορθύρων μὴ τῶ ἀντι τῆς ἀλεγειῆς διπορθύρων κολοκωνον, ἀγνοεῖν τῆς καλυπτομένης σώματι τῶ ἀδένειαν. ὁμοφυῶν ἀρχεῖς ὡ βασιλεῦ, καὶ μὴ δὴ ὁμοδύλων. εἰς γὰρ ἀπάντων δεασπότης βασιλεῦς, ὁ τῶν ὅλων δημιουργός ποιοῖς ἐκείνων ὀφθαλμοῖς ὄψαι τὸν θεὸν κοινῆ δεασπότης νεοποιῖς ἢ ποσὶ τὸ δάπεδον ἐκείνο παλίστης τῶ ἄγιον; πῶς ἢ τῶς χεῖρας ἐκλινεῖς, διπορθύρων σπασ ἐπὶ ἀδίκῃ φόνε τὸ αἷμα; πῶς ἢ τοιαύταις ὑποδέξῃ χερεσὶ δεασπότης τὸ παναγῶν σῶμα; πῶς ἢ τῶ σώματι παρορθύρων τὸ αἷμα τὸ τίμιον, τοσάτον διὰ τὸν θεὸν θυμῆ λόγον ἐκ χεῖρας παρορθύρων αἷμα; ἀπθι τούτων, καὶ μὴ παρορθύρων τοῖς δόξῃ τῶν παρορθύρων ἀντιπαρορθύρων παρορθύρων, καὶ δεχῆς τὸν δεσμὸν, ὡ ὁ θεὸς τῶν ὅλων δεασπότης ἀνθεν γνέσῃ συμψηφῶν ἰαλεικὸς ἢ ὀδῶ, καὶ παρορθύρων ὑγιείας. τῶν δεξῶν ὁ βασιλεῦς τοῖς λόγοις· τοῖς γὰρ θεοῖς λογοῖς ἐκλεθερμμένον, ἢ δὲ σαφῶς πᾶσι μὲν τῶ ἱερέων, τίνα ἢ τῶ βασιλέων ἰδῶν ἐναντιων ἐ δακρυῶν ἐπανήλθεν εἰς τὰ βασιλείας χεῖρας ἢ συνεχῆ διεκθούθη, ὁκίω γὰρ ἀναλαβῆσαν μῆτες, κατέλαβεν ἢ τῆς σωτήριον ἢ μὴ γνέσῃ τῶ ἐορῆ. ὁ ἢ βασιλεῦς, ἐν τοῖς βασιλείοις ὀλοφυερόρδρος καθῆς ο, τὴν τῶ δακρυῶν ἀναλίσκων λιβάδα. τῶ δεασπότης τῶ φῶν, μάγιστρον ἢ τῶν καὶ ὀδῶ τῶν, καὶ παλίστης μετῆ χε παρρησίας, ἀτε δὴ σωθήτως ἐκ τῶ παρορθύρων ἢ ἐκ τῶν δακρυῶν τὸ αἷμα. ὁ ἢ παρῶς ἀνομιώξας, καὶ σφοδρότερον παρορθύρων

D

τὸ δ' ἀκρυον, σὺ μὲν, ἔφη, ῥεφίνε παίξεις. τῶν
 ἡδ' ἐμῶν ὄχι ἐπαυθ' ἀνη κακῶν ἐγὼ δ' ἐξένω
 καὶ ὀλοφύρομαι τὴν ἐμαυτῶν συμφορὰν λο-
 γιζόμενος, ὡς τοῖς μὲν οὐκίταις καὶ τοῖς πρὸς-
 αἰταις ἀνέλιθ' ὁ θεὸς νεώς, καὶ εἰσίασιν ἀ-
 δεώς, καὶ τὸν οὐκίειον ἀνιέλοισι δεασότῃν ἐ-
 μοῖ δ' καὶ ὄχι ἀβασίθ', καὶ πρὸς τῶν μοι ὁ
 ἄρηνος ἀποκέκλεισαι μέμνημαι ἡδ' ἡ δεασο-
 πικῆς φωνῆς ἢ διαρρήθην φησίν, ὃν ἂν δῆσῃε
 ἡ πῆτ' γῆς, ἔσαι δεδεδυμένον ἐν τοῖς ἄρηνοις. ὁ
 δ' ἔδραμ' ἔμα, ἔφη, εἰ σοι δοκεῖ καὶ τὸν δρχιε-
 ρέα πείσω ληπαρήσας, λῦσαι σοὶ τὰ δεσμά. ἔ
 πείσε), ἔφη ὁ βασιλεὺς ὕδα ἡδ' ἐγὼ, τ' ἀμ-
 βροσίε ψήφει τὸ δίκαιον ἐδὲ αὐδ' ἐδεῖς τῆς
 βασιλείας τὴν ἄρην, τὸν θεῖον ἀρηνήσε.
 λαι νόμον. ἐπὶ δὴ δ' ἡ πλείοσι χρησάμενον ὁ ῥε-
 φίν' ὁ λόγος, πείθειν ὑπέχετο τὸν ἀμβρόσι-
 ον, ἀπελθεῖν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ἔχ' ἔ-
 κέλευσεν. καὶ αὐτὸς δ' ὑπὸ τ' ἐλπίθ' ἔβρο-
 ληθεῖς, ἠκολούθησε μὲν βροσῶν, ταῖς ἰσορῆ-
 σεσι ῥεφίνε πειθ' εἰς. ἀντίκα δ' τὸν ῥεφίνον
 ἰδὼν ὁ θεὸς ἀμβρόσιον, τὴν τῶν κωνῶν ἀνά-
 δεῖαν, ἔφη, ῥεφίνε ζήλοισ. τσαύτης ἡδ' μιαι-
 φονίας ἡνιόχευ' ἡδ' ἐβροσῶν, τὴν αὐτὴν τῶν
 μελιώπων ἀπέξυσας, καὶ ἔτε ἐρυθριάς, ἔτε δέ-
 διας, τσαύτον καὶ τ' θεῖας λυπήσας εἰκόθ',
 ἐπὶ δὴ δὲ ὁ ῥεφίν' ἠντιόχευ', ἡ τὸν βασιλέα
 ἐλεγχ' ἡξεν, ὑπὸ τ' θεῖας ζήλος πωρποληθεῖς
 ἀμβρόσιον ὁ θεασόσιος ἐγὼ μὲν ἔφη, ἔξ-
 φίνε, πρὸς ἔγω ὡς κωλύσω τῶν ἱερῶν αὐτὸν
 προθῆναι προθῆρων. εἰ δὲ εἰς τυραννίδα ἡνιό-
 σιλείαν μετῴσῃ, δέξομαι καὶ γὰρ μεθ' ἡδ' οὐκ
 τὴν σφαγῆν. τῶν ὁ ῥεφίν' ἀκέρσας, ἐμή-
 νυσε διά τῆν τῶν βασιλεί τὸν τ' δρχιερέως
 σκοπόν' καὶ μένειν εἰσω τῶν βασιλείων παρή-
 νεσεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, καὶ μέσῃ τὴν ἀγορὰν
 ταῦτα μαθὼν, ἀπέμεινεν, καὶ τὰς δικαίας δέ-
 ξομαι παρρησίας. ἐπὶ δὴ δὲ τὰς ἱερὰς ἀβελό-
 λης κατέλαβεν, εἰς μὲν τὸν θεῖον ὄχι εἰσελή-
 λυθενεών. πρὸς δὲ τὸν δρχιερέα ἀρηνήσομε-
 νος, ἐν δὲ τῶν ἀσαστικῶν οἰκῶν ὄχι καθῆσο, ἐλι-
 παρῆ λυθῆναι τῶν δεσμῶν. ὁ δὲ τυραννικὴν ἐ-
 κάλυπτεν παρρησίαν, ἔ καὶ τῶν θεῶν μεμνηνῆναι
 τὸν θεοδόσιον ἐλεγε, καὶ τὰς ὀκνεῖν νόμους πα-
 τῆν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἔθρασύνομαι, ἔφη, καὶ
 τῶν κειμένων νόμων, ἐδὲ ἀρηνήσομ' ἐπιθῆναι
 τῶν ἱερῶν πρὸς τῶν ἐφ' ἐμαί' ἀλλὰ σέ λῦσαι
 μοι τῶν δεσμῶν ἀξιῶ, ἔ τὴν τῶν κωνῶν δεασότιε

Amilcens & uberiores profundens la-
 chrymas : Tu quidem, inquit, Ru-
 fine ludis : mea quippe mala minime
 sentis. Ego vero gemo ac doleo,
 meam considerans calamitatem : si-
 quidem servis quidem ac mendicis pa-
 tet Ecclesia Dei, in quam libere ingre-
 diuntur, & Domino suo supplicant.
 Mihi verò & Ecclesiæ aditus interdi-
 ctus est, & præterea clausæ sunt cæli
 fores. Memor enim sum Domini-
 cæ vocis, quæ diserte ita dicit : Quod-
 cunque ligaveritis super terram, erit
 ligatum & in cælis. Tum Rufinus :
 Curram, inquit, si tibi placet, & exo-
 rabo Antistitem, ut vincula tua sol-
 vat. Cui Imperator : Non persua-
 debis, inquit, Ambrosio. Novi æ,
 quitatem sententiæ illius. Nunquam
 ille Imperialem reveritus potestatem,
 Dei legem violaturus est. Sed cum
 Rufinus instaret, seque Ambrosio per-
 suasurum polliceretur, Imperator e-
 um illic abire jubet. Nec multo
 post ipse quoque spe blandiente sub-
 secutus est, Rufini pollicitationibus
 credens. Verum divinus Ambrosius,
 simulatque Rufinum vidit; Canum,
 inquit, impudentiam imitaris Rufi-
 ne. Nam cum tantæ cædis suafor ex-
 stiteris, pudorem è fronte excussi-
 sti; & neque erubescis, neque formi-
 das, cum adversus imaginem Dei tanta
 rabie sævieris. Cumque Rufi-
 nus supplicaret, & Imperatorem breviter
 adfuturum esse diceret, admirabilis
 Ambrosius divino zelo incensus : Ego
 quidem, inquit, tibi Rufine prædico
 atque prænuntio, me illum ab ingressu
 sacri vestibuli repulsum. Si vero
 Imperium in tyrannidem verterit, ego
 quoque libenti animo eadem exci-
 piam. His auditis, Rufinus consilium
 Episcopi Imperatori per nuntium si-
 gnificavit, suavitque ut intra palatium
 remaneret. At Imperator, cum hæc
 in medio foro didicisset. Ibo inquit,
 & justas patiar contumelias. Cumque
 ad Ecclesiæ septa pervenisset, in ipsam
 quidem basilicam ingressus non est;
 Sed accedens ad Episcopum, qui tum
 in salutorio residebat, ut vinculis sol-
 veretur rogavit. Ambrosius vero hu-
 jusmodi adventum tyrannicum esse
 dixit, & Theodosium adversus De-
 um furere, legesque illius calcare.
 Tum Imperator : Adversus leges,
 inquit, quæ late sunt, non insur-
 go : nec contra fas ingredi cupio
 facta vestibula : sed à te peto, ut vin-
 culis me absolvas, & communis Do-

mini clementiam consideres, nec mihi A
occludas januam quam cunctis pœni-
tentiis agentibus Dominus aperuit.
Cui Ambrosius: Quam igitur, inquit,
pœnitentiam ostendisti post tam grave
facinus? Cujusmodi medicamentis
vulnera tua curasti? Hic Imperator:
Tuum est, ait, medicamenta ostende-
re ac temperare: mei autem Officii
est, oblata suscipere. Tunc divinus
Ambrosius: Quandoquidem, inquit,
judicium permittis furori; nec ratio,
sed ira sententiam profert, scribe legem,
quæ furoris sententias irritas red-
dat atque inanes: & triginta dierum
spatio maneat scriptæ sententiæ de
cæde ac bonorum proscriptione, rati-
onis judicium expectantes. Quibus
diebus transactis, hi qui edictum scri-
pserunt, ostendant tibi ea, quæ iusse-
ris. Ac tum sedato æstu iracundiæ,
ratio per se ipsa iudicium exercens, ex-
aminabit ea, quæ decreta sunt, dispi-
cietque utrum iusta sint, an iniusta.
Ac si quidem iniusta esse deprehende-
rit, scripta proculdubio discerpet: sin
iusta, confirmabit: nec dierum spa-
tium recte iudicatis quidquam detri-
menti afferet. Hoc consilium cum
audisset Imperator, & utilissimum esse
existimaret, statim legem scribi præ-
cepit, eamque manus suæ subscrip-
tione firmavit. Quo facto, divinus Am-
brosius ejus vincula relaxavit. Atque
ita demum in DEI templum intrare
ausus fidelissimus Imperator, non
stans, nec genibus flexis supplicavit
Deo: sed pronus humi jacens, Davi-
dicam hanc vocem emisit. Adhæsit
pavimento anima mea: vivifica me se-
cundum verbum tuum. Denique
manibus comam vellens, frontemque
percutiens, & lachrymarum manan-
tibus guttis solum rigans, veniam sibi
dari poscebat. Cum autem tempus
advenisset, quo dona sacræ mensæ e-
rant offerenda, surgens cum lachrymis
non minoribus quam antea, progres-
sus est ad altare. Cumque obtulisset,
intus ad cancellos substitit, sicut
consueverat. Tunc rursus magnus
Ambrosius silentium non tenuit: sed
locorum discrimina, quæ essent edo-
cuit. Ac primum quidem interroga-
vit eum, num quid vellet? Et cum
Imperator respondisset, præstolari se
factorum mysteriorum perceptionem;
per Archidiaconum hæc ei significa-
vit: Interiora loca, Imperator, solis
sacerdotibus patent: Reliquis omni-
bus inaccessa sunt & intacta. Abscede

Φιλανθρωπίαν λογίσαδι, καὶ μὴ κλεισάμ
θύραν, ἢν πᾶσι τοῖς μελαμέλειαι χρωμένοις
δεσπότης ἀνέωξεν. ὃ δὲ δεξιερῆς ἐστὶν. ποίαν
μελαμέλειαν ἐδείξας μὲν τὸ αὐτὴν ἀξιομα-
ται; ποίοις δὲ φαρμάκοις τὰ δύσια ἀθεράπευ-
σας τεταυμάλα; ὃ δὲ βασιλεὺς, σὸν ἔργον ἐπι-
κρίσει καὶ δειξάτω. φάρμακα καὶ τὰ δύσια
τα θεράπευσαι ἐμὸν ἢ τὸ δείξασθαι πρὸς το-
ρῶν. Ἐπεὶ δὲ αὐτὸ ἀμείβεσθαι, ἐπεὶ δὲ τὸ
θυμῶς ἐστὶν, τὸ δικάζειν ἀπὸ ῥήπεως, καὶ ἐχ-
λογισμὸς τὴν γνώσιν, ἀλλ' ὁ θυμὸς ἐκφέρει, γρη-
νον νόμον δὲ θυμῶς ψήφους ἀργὰς ποιῶν
καὶ ἀπειθείας. Ἐπειὰ κοίλα ἡμέρας αἰφονεύου
καὶ δημιυικῶν μὲν τῶν γνώσεως ἐγχεγραμ-
μένα, τῶν δὲ λογισμῶν ἀποδοχὸν ἔχοντα κε-
σιν διελθεσῶν ἢ τῶν ἡμερῶν, εἰ τὰ ἐγνωσμένα
γεγραφότες, τὰ πρὸς εἰλαγμένα δεικνύτωσαν
καὶ τὴν καὶ τὰ δὲ θυμῶν ἀπαμύνασθαι, καὶ ἐπι-
κρίσει δικάζων ὁ λογισμὸς δειξάτω τὰ ἐγνωσ-
μένα, καὶ ὅτι εἴς τὰ ἀδίκαια, εἴς τὰ δίκαια εἴη καὶ ἐπι-
ἐυρη ἀδίκαια, δὴλον ὅτι διαρρήξει τὰ γεγραμμέ-
να· εἰ δὲ γε δίκαια, βεβαιώσθαι. Ἐὶ τῶν ἡμερῶν
δριμύτος ἐλυμανεῖ. τοῖς ὀρθῶς ἐγνωσμένοις
ταύτην ὁ βασιλεὺς δεξάμενος τὴν εἰσηλίαν
καὶ ἀρετὰ ἔχον ὑπολαβὼν, ἐυθύς γραφὴν αὐτῷ
τὸν νόμον ἐκέλευσε, καὶ τοῖς τ' οἰκείας χρεῶς ἐπι-
καίωσε γράμματα. τῆς δὲ ἡρομένης, δεικνύων
τὸν δεσμόν ὃν αὐτὸ ἀμείβεσθαι, ἕως ὅπου
Ἰάσος βασιλεὺς εἰσὼν χρεῶς διαρρήσας δὲ τὴν
νεῶν, ἐχ' ἐσάσθον δεσπότην ἰκέτευεν, εἰ δὲ τὰ
ναῖα κλίνας· ἀλλὰ πρηνὸς ἐπὶ τῆς διαπέδου
μενος, τὴν δαυτικὴν ἀφῆκε Φωνὴν ἐκὼν ἡθῶν
ἐδάφει ψυχῆ με, ζήσόν με καὶ τὸν λόγον σε
καὶ ταῖς χερσὶν ἀπολύων τὰς πέρας, καὶ τὸ
ἴσπον τυπῶν, καὶ ταῖς τῶν δακρυῶν σαγόνων
δαφρος καὶ ἀρραίνων, συγνώμης ἡλικόλης τυ-
χεῖν. ἐπεὶ δὲ ἡ ὁ καιρὸς ἐκάλει τὴν ἱεραὴν τρεπί-
τὰ δὲ ἀρα πρὸς ἐνεγκεῖν, ἀνασῆς μὲν τῶν ἱσῶν
δακρυῶν τῶν ἀνακθῶν ἐπέβη πρὸς ἐνεγκεῖν ὅ-
ῶσπερ ἐνώθη, ἐν δὲ ὄψεσιν Ἰάσος κί κλίνας με μὲν
κεν ἀλλὰ πάλιν ὁ μέγας ἀμβρόσιος ἐκ ἐπιπέ-
ἀλλ' ἐξ ἐπαίδουσε τὴν τῶν τόπων διαφασί-
καὶ πρῶτον μὲν ἡ ἐπιπέδου εἰς ἴλιος δέοιτο. τῆς δὲ βασιλε-
ως εἰρηκότος, ὡς πρὸς ἐμὴν τῶν θείων με-
σπειων μετὰ ἀληθιν, ἐδήλωσεν ὑπεργῶν τὰ τῶν
διακόνων ἡγεμένον χησάμενος, ὅτι ἴα εἰδο-
ῶ βασιλεῦ, μόνους ἐστὶν ἱερεῦσι βασιλῆα. τῶν δὲ
ἄλλοις ἀπασιν, ἀδύτα τε καὶ ἀψαυσα ἐξ ἑ-

ταύτην, καὶ τοῖς ἄλλοις κοινῶν τῆς ἀσέως. ἀλερ-
 γίς γδ βασιλέας, ἔχ' ἱερέας ποιῆ. καὶ ταύτην
 ὁ πρίστος βασιλεὺς ἀσμένως δεξάμενος
 τὴν εἰσήγησιν, ἀνεδήλωσεν, ὡς ἔθρασύτητι
 ἡρώδης, ἐνδὸν τῆν κίχλιδων μεμάνηκεν,
 ἀλλ' ἐν κωνσταντινῶν πόλει τὸ εἶναι ἐθ' ἡμα-
 θῶν. χάριον ὁ φείλω, ἔφη, καὶ τῆς δὲ τῆς ἰα-
 τρείας. τοσαύτη καὶ τηλικαύτη καὶ ὁ δόχαι-
 εῖδος καὶ ὁ βασιλεὺς διέλαμπον δόξῃ. ἀμ-
 φότερον γδ ἔγωγε ἀγαμαί, ἔ μὲν τὴν παρ-
 ῥησιάν, ἔ ὅ τὴν διπείθειαν καὶ τὸ μὲν τὴν τῆ
 (ἡλικ τεμότηα, ἔ ὅ τὴν τῆ πίσεως καθαρό-
 τῆα. τὰς ὅ δὴ τῆ ἀσεβείας ὄρεα, ἔς ὧσα ἔ
 μεγάλα δόχαιεῖας μεμάνηκε, καὶ εἰς τὴν
 κωνσταντινῶν πόλιν ἐπανελθὼν διέσηρησεν. ἐορ-
 τῆς γδ αὐτὸν πάλιν θείας εἰς τὸν θεῖον ἀγαθέ-
 σης νεῶν, τῆ ἱεραῖ τεραπέζηα δῶρα παρθενεγ-
 κῶν εὐθύς ἐξελήλυθεν. τῆ δὲ τῆς ἐκκλησίας
 παρθεδρε, νεκράει, ὅ τῆν καὶ τα ἦν, δὲ δὴ
 λωκότ, πὶ δὴ πόσι μὴ μεμάνηκε ἐνδὸν, σε-
 νάξας· μόγις, ἔφη, βασιλέως καὶ ἱερέως ἐδι-
 δάχθη διαφορᾶν· μόγις ἐυρον ἀληθείας
 διδάσκαλον. ἀμπερόσιον γδ οἶδα μόνον ἐπί-
 σκοπον ἀξίως καλεῖσθαι. τῆ δὲ τὸν ὀνήσιον ἐ-
 λεγχο, ὧσα ἀνδρὸς δόξῃ λάμποντ
 παρθερομῆ.

Aigitur, & unà cum aliis consiste. Nam
 purpura Imperatores facit, non sacer-
 dotes. Quam itidem admonitionem
 æquo animo suscipiens fidelissimus Im-
 perator, renuntiari iussit Ambrosio: se
 nequaquam arrogantia elatum intra
 cancellos substituisse: sed quia Constanti-
 nopoli eum morem esse didicisset. Cæ-
 terum pro hac etiam curatione gratiam
 se habere. Talis ac tanta virtus, tum in
 Sacerdote enituit, tum in Principe.
 Utrumque certe pariter admittor; alte-
 rum ob loquendi libertatem, alterum
 ob submissam obedientiam: & illius
 quidem ardentem Zelum; hujus vero
 puram ac sinceram fidem. Porro pietatis
 regulas, quas à magno Antistite ac-
 ceperat, reverlus postea Constantino-
 polim, illic quoque servavit. Nam cum
 festus quidam dies ipsum denuò ad Ec-
 clesiam adduxisset, oblati ad sacram
 mensam muneribus suis, statim abscel-
 fit. Cumque Ecclesiæ illius Pontifex
 Nectarius rogaret quamobrem intus
 non remansisset, suspirans respondit:
 Vix tandem edoctus sum, quid esset dif-
 criminis inter Sacerdotem ac Princi-
 pem: veritatis magistrum vix tandem
 inveni. Unum enim Ambrosium novi,
 qui Episcopus dici mereatur. Tantam
 utilitatem habet reprehensio, quæ fit à
 viro excellenti virtute prædito.

Κεφ. ιθ.

Πρὸς ἡλικίαν τῆς βασιλέας.

Ἐίχε ὅ καὶ ἄλλην ἀφορμὴν ὀφείλειας ὁ ἑα-
 σιλεύς, ἡ γδ ἔγάματον ζυγὸν σὺν αὐτῷ
 δεξάμεν, τῶν θεῖων ἀπαρ σὺν γῶς ἀνεμίμνη-
 σκενόμεων, ἐαυτὴν τῆς πρῶτον ἀκριβῶς ἐκ-
 παιδεύσα. καὶ γδ ἐπῆρεν αὐτὴν τῆ βασιλείας
 ἡ δυναστεία, ἀλλὰ τὸν θεῖον πλέον ἐπύροδσε
 πόθον τῆ δυνερεσίας τὸ μέγεθος, μείζον τὸ πρῶ
 τὸν δεσπότην ἐργάζετο φίληρον. ἀνίκα γέν καὶ
 τῆ τὸ σῶμα πεπηρωμένων καὶ ἀπαυλῶν τῶ μέ-
 λη λελωθῆμένων, παντὸς ἀπὴν ἐποιεῖτο φρον-
 τῆδα, ὅκα ὀκέταις, ἐδὲ δόρυφῶρεος ὑπεργοῖς
 κεχημῆρη· ἀλλ' ἀνίχερος γιγνομένη, καὶ εἰς
 ὧς τῆτων κατὰ γῶρας ἀφινεμένη, καὶ ἐκά-
 σῶ τὴν χεῖραν ποιεῖσασα. ἔτω καὶ τῆ ἐκκλη-
 σῶν τῶς ξενῶνας παρθενοῖσασα, τῶς κλινοπε-
 τῆς δὲ ἐαυτῆς ἐνοσήθωεν, αὐτὴ καὶ χύτρεας
 ἀπὸ μῆρη καὶ ζῶμα γενομῆρη, καὶ τρυβλίον πρῶς-
 φέρεσα, καὶ ἀρβῶν κλῶσα, ἔ ψῶμας ὀρέγασα,

CAP. XIX.

De Flacilla Imperatrice.

ALiam præterea occasionem pro-
 ficiendi habuit Imperator. Con-
 jux enim, divinæ legis præcepta ei in
 memoriam assidue revocabat, quibus
 se ipsa prius accurate erudierat. Neque
 enim Imperiali potentia efferebatur;
 sed ad amorem Dei excitabatur arden-
 tius. Quippe accepti beneficii magni-
 tudo, amorem illius erga Dominum
 augebat. Itaque eorum, qui corpore
 mutili & omnibus membris debilitati
 erant, omnibus modis curam gerebat;
 non servorum aut satellitum ad eam
 rem utens ministerio: sed ipsa mini-
 strans, & illorum adiens diversoria, &
 singulis utilia præbens. Simili quo-
 que modo Ecclesiarum hospitia cir-
 cumiens, ægros in lecto jacentes
 ipsamet sollicitè curabat, ollas con-
 trectans, & jusculum ipsa degu-
 stans; patinam præterea ferens & pa-
 nem frangens, & escam porrigens: